

Dobro mi došel prijatelj!

Izložba: Dobro mi došel prijatelj – Viki Glovacki, o tridesetoj obljetnici smrti Vikija Glovackog, Muzej grada Zagreba, Opatička 20, lipanj – kolovoz 2006.

Kršćanska obiteljska revija KANA, br. 2/68, objavila je u veljači 1976. kratak tekst *Vikiju Glovackom za oproštaj*, popraćen njegovom pjesmom *Skinimo maske: Uvijek šaljiv duh našeg nedavno preminulog, svima nama poznatog i dragog umjetnika Vikija Glovackog ostat će nam u trajnoj uspomeni. Ovu je pjesmu, koju smo našli u njegovu arhivu, spjevao svakomu od nas. Ispratili smo ga u nadi Uskrsnuća.*

Skinimo maske

O, zašto, zašto maske, svaki od nas ne okani se toga, da vidi trn u oku druga svoga, A ne gleda sebe?

O, skinimo maske!

I ja, i ti, i vi,

Skinimo maske svi! Svi! Svi!

Pa kad jednom maske više nitko nosit neće,

Tek jednom godišnje, i to u ovo veče,

Tada će među nama biti mnogo, mnogo,

više sreće!

O, maske! Skidajmo maske!

Skinuti masku svak nek se potruđi.

Maske! Maske! Budimo već jednom iskreni LJUDI!!!

(ulomak iz pjesme Vikija Glovackog)

Trideset godina nakon smrti Vikija Glovackog (Rijeka, 1919. – Zagreb, 1976.) Muzej grada Zagreba priredio je veliku izložbu *Dobro mi došel prijatelj – Viki Glovacki*, koja prikazuje zagrebačku estradnu scenu od ranih 1950-ih do sredine 1970-ih godina kroz život i djelovanje jednog od najvećih hrvatskih zabavljača i komičara druge polovice 20. stoljeća. Izložba je otvorena 30. svibnja i može se razgledati cijelo ljeto. Zamišljena i realizirana kao interaktivno, multimedijско uprizorenje scenskog vremeplova, s brojnim audio-vizualnim instalacijama, izložba uvodi posjetitelja u atmosferu Zagreba sredine 20. stoljeća i vodi ga pozornicama na kojima je nastupao Viki Glovacki:

od Doma sv. Franje na Sv. Duhu, iličkog *Varietée* i popularnih nedjeljnih matineja *Prvoga pljeska* (koje je Glovacki utemeljio 1957. god.), Studentskog centra i Festivala zabavnih melodija *Zagreb 63* do stadiona na Šalati i *Zagrebačkih ljetnih večeri*. Čuje se *kak zvoni domača reč* kad stihove piše Glovacki (Glovacki je autor stihova jedne od najpopularnijih kajkavskih popevki - *Dobro mi došel prijatelj*, koja je izvedena na Festivalu *Krapina 70*) i vidi oduševljenje naših iseljenika kad ih zabavlja *veseljak iz stare domovine*. Humorni biografski film s pjevanjem, *Moj djed Viki Glovacki*, priča je o njegovu životu iz perspektive unuka, koji ga, nažalost, nije imao prilike upoznati, ali je često slušao kazivanja o svome djedu.

Zahvaljujući antologijskoj interpretaciji skladbe *Zadnji fijaker* (S. Mihaljinec - D. Britvić i P. Zlatar), Viki Glovacki i danas živi u sjećanju sugrađana. Ta je pjesma prvi puta izvedena na Festivalu zabavnih melodija *Zagreb 63* i još se i danas može čuti na radio-valovima. Štoviše, 2003. godine proglašena je naj-pjesmom o Zagrebu glasovanjem radijskih slušatelja, koje je organizirao Klub Zagrepčana.

Svoj osobni, prvi pljesak Glovacki je doživio na Sv. Duhu, davne, 1925. godine, kada je kao mali dječak, član podmlatka katoličke organizacije *Orlova*, često nastupao na pozornici Doma sv. Franje, u samostanu franjevaca konventualaca. Stjepan Tomecalj zapisao je u svome tekstu *Vikijev prvi pljesak* (VERITAS, br. 1/202, siječanj 1979. god.) - *Viki je već onda, kao dijete, pokazivao toliku vještinu kao recitator i glumac da je nerijetko znao izazivati aplauz gledalaca »na otvorenoj sceni«. Tu, na pozornici katoličkih organizacija, stekao je prvo iskustvo javnog nastupanja, a veoma je vjerojatno da su mu baš ti nastupi iz doba djetinjstva bili poticaj da se kasnije posveti glumačkom pozivu.*

Vikijevih nastupa u *Malim križarima* sjeća se i dramska umjetnica i komičarka, Nela Eržišnik, u svome tekstu *Sjećanje na Vikija i Bracu* (*Hrvatsko slovo*, prosinac 2000. god.) - *Vikija se sjećam od njegovih petnaest godina kada je nastupao na Svetom Duhu i Kaptolu u dječjim crkvenim predstavama... Znam da je već onda, igrajući nekog nesprenog anđela, izazi-*

vao salve dječjega smijeha. Bio je zaista najsmješniji anđeo koga se moglo zamisliti, a kako je u to vrijeme bio popularan Mickey Rooney, tako smo ga i zvali. On se trudio da ga što više imitira...

Vikijevi počeci na Sv. Duhu

Dvadesetih godina prošloga stoljeća procvatila je kulturno-prosvjetna djelatnost otaca franjevaca na Sv. Duhu u Zagrebu. Zagrebački nadbiskup dr. Antun Bauer blagoslovio je 4. listopada 1922. god. novi dom franjevaca konventualaca na Sv. Duhu, podignut pokraj istoimene crkvice, negdašnje grobljanske kapelice. Mladi su se ubrzo stali okupljati oko samostana i tražiti svoj životni prostor. *Orlovsko društvo* osnovano je 20. rujna 1925., a već 25. rujna 1926. otvoren je veliki Dom sv. Franje, prvi takav dom u crkvenom vlasništvu u Zagrebu. Zahvaljujući neumornom radu otaca franjevaca oživio je dotad zapušteni zapadni dio grada. Ubrzo se prionulo i gradnji nove župne crkve prema nacrtima arh. Jurja Denzlera. Zagrebački nadbiskup dr. Antun Bauer blagoslovio je 14. lipnja 1931. temeljni kamen nove župne crkve sv. Antuna, a 1. siječnja 1932. osnovana je župa sv. Antuna Padovanskoga. Nova je crkva blagoslovljena 8. prosinca 1934. uz nazočnost pet tisuća vjernika i izravan radioprijenos.

Na Sv. Duhu djelovala su, uz orlovske i križarske organizacije, brojna katolička društva: *Vojska bezgrešna, Hrvatska katolička žena, Hrvatski katolički muževi* i dr. Nakon što su vlasti po uvođenju šestosiječanjske diktature 1929. zabranile djelovanje *Orlova*, a početkom 1930. zagrebački nadbiskup dr. Antun Bauer potvrdio pravila *Križarske organizacije*, osnovano je 15. siječnja 1930. *Križarsko bratstvo* na Svetom Duhu, koje je djelovalo sve do svibnja 1945. Geslo križara glasi: žrtva - euharistija - apostolat (ŽEA).

Križarsko bratstvo imalo je svoja društva. Tako je *Zbor malih križara* osnovan godine 1930. Imao je 120 članova, a vodili su ga Zlatko Nikšić i Antun Zupčić uz duhovnika o. Dominika Kamenskog. Iste godine osnovano je društvo *Malih križarica* koje je vodio o. Ambroz Vlahov, a ono je imalo 150 članica. Godine 1931. o. Ambroz osnovao je i *Križarsku glazbu*.

Sva društva imala su mjesečnu zajedničku pričest, proslavu godišnjih dana, redovite tjedne sastanke i duhovne vježbe i organizirala su javne priredbe u Domu sv. Franje. Tako je primjerice god. 1935. održano 36 javnih priredbi. Osim toga, članovi su posjećivali druga križarska društva, odlazili na zajednička logorovanja, izdavali novine *Taboras* itd.

Viki Glovacki stekao je u *Malim križarima* svoju prvu glazbenu naobrazbu, učeći tamburicu i mandolinu. U Domu sv. Franje imao je i svoje prve scenske nastupe (1925.-1930.). Već kao gimnazijalac okušao se u pisanju. Tako je napisao domoljubnu dramu *Za dom i narod* te libreto dječje operete *Strážar Gašo*, koju je uglazbio Josip Faletić. Obje su predstave vrlo uspješno izvedene na Sv. Duhu. Sam je režirao operetu i igrao naslovni lik strážara Gaše.

Treći po redu gvardijan samostana, otac Ambroz Vlahov (1895.-1977.), koji je bio na čelu samostana od rujna 1928., utkao je cijelo svoje biće u dobrobit zajednice i djelovanje katoličkih društava, koja je vodio sve do godine 1940., kad je postao provincijalom. Od 15 društava, koja su tada

djelovala, o. Ambroz bio je duhovnik čak 11 društava. Knjige pojedinih društava nisu sačuvane, jer su vjerojatno morale biti uništene nakon Drugoga svjetskog rata, kad su križari bili izloženi komunističkim progonima. Sam o. Ambroz uhićen je 1948. god. i osuđen na kaznu od devet godina lišenja slobode s prisilnim radom i četiri godine gubitka biračkoga prava zbog »*polaganja zakletve vjernosti tzv. NDH*«. Kaznu je odslužio u KPD-u Stara Gradiška, gdje je i Glovacki tamnovao od 1945. do početka godine 1951. zbog pripadanja Prosvjetničkoj bojini i rada na Državnoj krugovalnoj postaji Zagreb. Pater Ambroz pomilovan je 1954. zbog teško narušena zdravlja. Umro je u samostanu Sv. Duha 20. travnja 1977. god. Viki Glovacki i o. Ambroz ostali su dobri prijatelji sve do kraja Vikijeve života (14. siječnja 1976.).

O izložbi

Posjetitelj može na izložbi vidjeti niz tematskih cjelina iz života Vikija Glovackog i osjetiti duh Zagreba sredine prošloga stoljeća: *Moj djed Viki Glovacki* i *Vikipedija*; Mali križar na Sv. Duhu; Na ratnoj sceni; Na prinudnoj pozornici; U *Varietéu*; *Uzmite Vikija, ljudi!* - Zagreb 63; Radio-kutak za djecu; Ljeto u Zagrebu i *Zagrebačke ljetne večeri*; *Zvonila je domaća reč*; *Zagorske večeri* u Mariji Bistrici; *Veseljak* iz stare domovine; Festival humora *Kerempuh*. Kroz sve ove tematske cjeline očituje se velika Vikijeva ljubav prema Zagrebu i Hrvatskoj. Viki se ne može promatrati odvojeno od Zagreba, zato je ovo izložba o čovjeku i o gradu. Deset audio-vizualnih instalacija na izložbi dočarava duh vremena.

Viki Glovacki bio je dobar čovjek i dobar prijatelj. Iz njegove bogate humanitarne djelatnosti istaknimo samo neke činjenice. Dobitnik je diplome Fonda za unapređenje zaštite i rehabilitacije djece i omladine oboljele od cerebralne para-

lize (1972.). Pokrenuo je osnivanje Društva prijatelja Klinike za neurologiju, psihijatriju, alkoholizam i druge ovisnosti i bio njegov prvi predsjednik (1974.). Društvo je djelovalo pri Kliničkoj bolnici »Dr. Mladen Stojanović« (danas Bolnica sestara milosrdnica).

Autorski tim proveo je znanstveno istraživanje brojnih privatnih i institucionalnih izvora - arhiva, knjižnica, muzeja, radija, televizije i kinoteke, i različita baštinskog gradiva - povijesne periodike, dokumenata, fotografija, plakata, rijetkih audio i filmskih zapisa itd. Uz opsežnu publikaciju iz pera više autora (Vesna Leiner, Pero Zlatar, Stjepan Mihaljinec, Maja Šojat-Bikić, Boris Mašić), koju je likovno oblikovao Miljenko Gregl, objavljen je i nosač zvuka s antologijskim *Zadnjim fijakerom* te, prvi puta, digitalno obrađenim arhivskim snimkama sentimentalnih napjeva o Zagrebu (*Stari kandelaber* i *Maksimirska klupa*) i parodijama popularnih šlagera 50-ih i 60-ih godina. Ovaj CD posebno je iznenađenje za Zagrepčane i sve koji vole Zagreb jer donosi malobrojne sačuvane snimke Vikija Glovackog, iznudiuje sentimente i možda pokoju suzu, ali i slatko nasmijava »*neodoljivo šarmantnim poderanim glasom*« koji parodira popularne šlagere. Vikijeva kajkavština malokad se danas može čuti.

Ljubaznošću o. Augustina Kordića iz samostana Sv. Duha izložene su i dvije zastave u Samostanskom vlasništvu - *Križarskog bratstva* i *Križarskog sestrištva* - iz tridesetih godina prošloga stoljeća, koje izazivaju posebno zanimanje posjetitelja. Nažalost, arhiva o djelovanju križarskih organizacija na Sv. Duhu nije sačuvana. Konceptiju izložbe potpisuju Vesna Leiner i mr. sc. Maja Šojat-Bikić, koja je i autorica multimedijskog dijela izložbe. Kustos izložbe je Boris Mašić, a likovni oblikovatelji - scenograf Ante Serdar i ak. slikar Miljenko Gregl. Uz autorski tim u projektu su sudjelovali i brojni stručni suradnici, kao i osobe iz javnog, kulturnog i vjerskog života grada Zagreba. Realizaciju izložbe omogućio je Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport grada Zagreba.

I kao što sam naslov izložbe kaže - *Dobro mi došiel prijatelj!* - u Muzej grada Zagreba, na izložbu o Vikiju!

MR. SC. MAJA ŠOJAT-BIKIĆ
MUZEJ GRADA ZAGREBA